

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca rožnika 1905 K 87.273.26.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kritikujoči glasovi.

Škofovi zavodi.

V 27. številki »Gorenjca« čitamo pod gorenjim naslovom članek, ki ga podajamo svojim čitateljem tudi zategadelj, da lahko svere ljudi pred nevarnostjo.

»Gorenjec« piše:

Če se je po listih očitalo škofu Jegliču, da so njegovi zavodi popolnoma nepotrebni, je odgovarjal škof vedno v »Slovincu«, da hoče skrbeti za izobrazbo ubožnih slojev. Naš kmet da vedno bolj peša in da mu v doglednem času ne bo mogoče na lastne stroške pošiljati svojih otrok v srednje šole. Ob tej nepriliki se bo pokazala dobrohotnost ljubljanskega škofa za naše ljudstvo, ker se bodo v šentvidskem zavodu izobraževali ubožni dijaki brezplačno. Mi teh obljub nismo nikdar upoštevali, ker smo bili prepričani, da v tem oziru škof obeta nekaj, česar sploh ne more izpolniti, ker za to nima denarnih sredstev. In kako prav smo imeli, je dokazal škof sam v članku, ki ga je priobčil v »Slovincu« in v katerem pravi, da se bo v jeseni letošnjega leta odprl prvi razred v škofovih zavodih. Tu navaja pisec, da bodo imeli plačevati dijaki izven Kranjske za hrano in stanovanje po 500 K na leto, Kranjci po 400 K. Če pridenemo še 100 K za obleko, knjige in male izdatke, vidimo takoj, da bo vzgoja šolskih otrok v šentvidskih zavodih mnogo dražja nego na katerem drugem javnem zavodu. Pomisliti je tudi treba, da tu odpadejo vse štipendije, ki se oddajajo na drugih srednjih šolah.

In v prav elegičnem tonu ponavlja škof, da mu bo mogoče le prav malo dijakov brezplačno sprejeti v zavode. To je čisto naravno in pri žalostnih škofovih financah drugače tudi ni mogoče.

Odkar je objavil škof ta članek, opazujemo posebno po Gorenjskem, da tekajo duhovniki kakor misijonarji okolo zamorčkov, okolo staršev, ki imajo za srednje šole godne otroke. Danes hočemo le konstatirati, da so ti agitatorji v dvojnem oziru jako neodkritosrčni.

Prvič v tem oziru, da obetajo ljudem, da se bodo njihovi otroci sprejemali brezplačno v zavode. Ti dušni pastirji vedo dobro, da s takimi obljubami delajo le zgago. Škof sploh ni v stanu sprejemati dijakov brezplačno v svoje zavode, ker nima denarja in to tudi sam priznava.

Drugič — in to bi posebno poudarjali — pa ti dušni pastirji pri tej agitaciji nekaj zamolče. To je jako važno in v tej točki tudi škof ni odkritosrčen. Anton Bonaventura sicer prizna, da ima dosedaj le enega izprašanega kandidata, ne pove pa, kake posledice ima ta okolščina. In to je, da zavod nima pravice javnosti in te v doglednem času tudi ne more dobiti, ker bi se moralo v to

svrhu izkazati potrebno število usposobljenih učnih moči in tudi nekaj učnih uspehov!

Mi občudujemo heroizem tistih mladih ljudi, ki bodo vezali svojo življenjsko usodo s škofovimi zavodi, ali to je njihova stvar, ki nas ne briga. Ne zdi se nam pa prav, da zamolči škof sam in tudi njegovi agitatorji, da vabi mlade ljudi na privatni zavod, kjer se ne morejo vršiti nikaki izpiti, ne dajati nikaka veljavna izpričevala. Mi ne maramo biti preroki, ali pred očmi nam je ena eventualnost, ki lahko nastane iz tega razmerja, in na to hočemo danes opozoriti, ko še ni prepozno. Če je že življenje nas vseh kakor kaplja na veji, velja to posebno o škofovanju Antona Bonaventure. Njegov denarni položaj, njegovo socialno stališče, njegovo razmerje z vladajočimi krogi, njegov ugled ni po tem, da bi njegov največji častilec mogel trditi, da bo, recimo, še dve leti birmoval po kranjski deželi. In če se mu kaj primeri, kaj pa potem? Popolnoma gotovo bo prvi korak njegovega naslednika, da zapre šentvidske zavode že zaraditega, ker jih ne bo mogel vzdrževati. Dohodki gornjegrajske domene so se zaradi neugodne pogodbe z laškim Židom jako skrčili. Posestvo samo je zadolženo. Škof se je moral visoko zavarovati za življenje, ker se mu drugače ni dovolila vknjižba posojila. Zaraditega mora plačevati ogromno zavarovalnino in obresti. »Prostovoljni« davek, ki ga je naložil našemu ubogemu ljudstvu, ima neznatne uspehe. Lov na testamente je tako diskreditiran, da trdi dr. Žitnik v državnem zboru, da ne sprejema niti denarja v shrambo. In v tem položaju naj nosi škof breme vzdrževanja cele srednje šole, skrbi za šolanje učnega osebja, naj je plačuje, četudi še tako beraško, naj vzdržuje poslopje, skrbi za biblijoteke, muzeje in učila.

Kaka usoda torej čaka tistih nesrečnežev, katere bodo nagnali duhovniki v te zavode? Prav lahko je mogoče, da bo vegetiral zavod eno ali dve leti brez pravice javnosti. In če pride katastrofa, ki ni ravno daleč, bodo ti mladi ljudje vrženi na cesto. Potem bodo prestopali na državne gimnazije, ali tam bodo morali delati izpite. Od njih se bo zahtevalo tisto, kar se zahteva od dijakov javnih srednjih šol. Javne srednje šole pa imajo docela drugo podlago, drugi učni načrt nego škofovi zavodi, kjer je glavno načelo, gojiti v prvi vrsti versko, katoliško naziranje. Kakšna bo usoda teh zabljenih ljudi!

Zaraditega kličemo danes škofovim agitatorjem na ves glas: če lovite dijake za škofove zavode, povejte tudi staršem, da to ni javna šola, ampak privatni zavod, da dijaki v teh zavodih ne bodo mogli delati šolskih izpitov, ne dobiti veljavnih izpričeval.

Danes kolnejo po deželi ljubljanskega škofa najbolj tisti ljudje, ki jim je ugrabil kako dedščino. Bojimo se, da ga bodo čez par let kleli tudi tisti starši, ki so zaupali njegovim zavodom svoje otroke. In da bi ne bili sokrivi tega greha, če bi staršev ne opozorili na to nevarnost, zato smo napisali te vrstice.

Odkritje Žumrovega nagrobnega spomenika.

Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani ter učiteljski društvi kranjskega in radovljiškega okraja so poslala svoje zastopnike, oziroma člane dne 15. t. m. v Kranj,